

Ode aan de Amsterdamse School

Museum Het Schip presenteert slaapkamerameublement Piet Kramer

Op 1 juli opende de uitbreiding van Museum Het Schip, gevestigd in een van de meest beeldbepalende gebouwen van de Amsterdamse School. Het museum kreeg er maar liefst 1200 m² bij. Een van de hoogtepunten in deze nieuwe tentoonstellingsruimte is een slaapkamerameublement ontworpen door Piet Kramer, dat enkele jaren geleden met een bijdrage van de Vereniging Rembrandt kon worden aangekocht. De stijl, de compleetheid, de uitvoerige documentatie over de totstandkoming van het ensemble en de goede staat waarin het zich bevindt, maken dit tot een waardig slotstuk van een bezoek aan Het Schip.

Voor een museum gewijd aan de Amsterdamse School is er geen betere plek te bedenken dan woningbouwcomplex Het Schip van Michel de Klerk in Amsterdam. Op verschillende plaatsen in de hoofdstad en ook daarbuiten zijn karakteristieke voorbeelden van de Amsterdamse Schoolstijl te vinden, maar het complex aan het Spaarndammerplantsoen laat met zijn organische vormen, torens, levendige metselwerk en sculpturen deze expressionistische stroming in haar zuiverste vorm zien. Ook het interieur met zijn vele verrassende details en ornamenten maakt deel uit van dit totaalbeeld, zodat het een echt *Gesamtkunstwerk* is.

Museum Het Schip is sinds 2001 gehuisvest in een gedeelte van het complex, waarin zich onder andere ook een origineel postkantoor uit de begintijd bevindt. Met haar enorme passie en het enthousiasme van medewerkers en vrijwilligers slaagde directeur Alice Roegholt erin een ander deel van het gebouw bij het museum te trekken. In deze uitbreiding is een permanente expositie te zien, *Amsterdamse School – verbeelde idealen*. Dankzij diverse bruiklenen van andere musea en uit overheidsbezit kan Museum Het Schip hier een keur aan meubelen en gebruiksvoorwerpen van de Amsterdamse School tonen.

ENSCHEDESE TEXTIELFABRIKANT

Roegholt is opgetogen dat zij nu ook een compleet slaapkamerameublement van Piet Kramer kan laten zien. Het tiendelige ensemble bestaat uit een lits-jumeaux met nachtkastjes, een kaptafel, een commode, een linnenkast, twee stoeltjes, twee krukjes en twee smeedijzeren lampjes. Het is uitzonderlijk dat het ameublement – dat in 1929-31 voor de Enschede textielabrikant W.H. Jannink is ontworpen en altijd in de familie is gebleven – in zijn geheel behouden is. Wat de aanwinst extra waardevol maakt, ook voor onderzoekers, is dat er tientallen brieven,

C/O Pictoright Amsterdam, 2016

Slaapkamerameublement

Piet Kramer (uitvoering Firma Randoe, Haarlem)
1929-31. Mahoniehout, ebbenhout en coromandel
Bijdrage: € 37.500 uit het BankGiro Loterij
Aankoopfonds
MUSEUM HET SCHIP, AMSTERDAM

Het slaapkamerameublement van Piet Kramer is aangekocht met steun van de Vereniging Rembrandt, mede dankzij haar BankGiro Loterij Aankoopfonds

Het Schip met zijn karakteristieke toren

De telefooncel in het voormalige postkantoor in Het Schip

schetsen, offertes en andere documenten over de totstandkoming bewaard zijn gebleven.

Piet Kramer (1881-1961), dankt zijn bekendheid vooral aan zijn werk als architect. Met Jo van der Mey en Michel de Klerk behoorde hij tot de belangrijkste vertegenwoordigers van de Amsterdamse School. Kramer was betrokken bij het Scheepvaarthuis en het woningbouwcomplex De Dageraad in Amsterdam, en ontwierp rond de 200 bruggen in de hoofdstad. Een van zijn bekendste gebouwen is de Bijenkorf in Den Haag. Hoe komt een aankomend echtpaar uit Enschede erbij een architect uit Amsterdam te vragen hun slaapkamer te ontwerpen? Dat was een van de vragen die Roegholt zich stelde toen zij de meubels in het vizier kreeg. In Enschede werd wel gebouwd in de stijl van de Amsterdamse School – bijvoorbeeld de wijk Pathmos – maar architectuur van Kramer is er niet te vinden. Waarschijnlijk kwam de familie op een heel andere manier in aanraking met zijn werk, vertelt Roegholt: mevrouw Jannink maakte deel uit van een zogenaamd 'kransje', een gezelschap van vrouwen die met elkaar de nieuwste trends bespraken en uitstapjes maakten. Dat zij daarbij naar Amsterdam is geweest en daar werk van Kramer heeft gezien ligt voor de hand, temeer omdat haar studerende schoonzus daar inwoonde bij de de ex-vrouw van de architect.

De architectuur van de Amsterdamse School is wereldberoemd. Dat er ook spectaculaire ontwerpen voor het interieur zijn, is minder bekend. Het Stedelijk Museum toont in een groot overzicht ontwerpen voor het interieur van de Amsterdamse School, met onder meer expressieve meubelen, lampen en klokken. De inscenering in de zalen voert met uitvergroete foto's terug naar de tijd waarin de ontwerpers rond 1910 zorgden voor een totale omwenteling op vormgevingsgebied. Het overzicht is het resul-

taat van jarenlang onderzoek én een oproep, waarop massaal werd gereageerd. Er zijn rond de vijfhonderd objecten te zien van ruim 75 bruikleengevers, met werk van onder anderen Michel de Klerk, Piet Kramer, Hildo Krop en Joan Melchior van der Mey.

Naast de catalogus zijn er onder meer (gratis) rondleidingen, een audiotour, lezingen, wandelingen en een busexcursie die voert van Museum 'Het Schip' naar het Stedelijk Museum. Zie ook: www.stedelijk.nl.

Wonen in de Amsterdamse School, t/m 28 augustus 2016, Stedelijk Museum Amsterdam

100 jaar Amsterdamse School

De explosie van creativiteit begin vorige eeuw culmineerde in 1916 in de opening van Het Scheepvaarthuis, het huidige Grand Hotel Amrâth Amsterdam. Toen kreeg de stroming ook zijn naam. In 2016 vieren Museum Het Schip, Architectuurcentrum Amsterdam, Stedelijk Museum Amsterdam, Grand Hotel Amrâth, en Gemeente Amsterdam Monumenten & Archeologie het 100-jarig bestaan van de Amsterdamse School met tentoonstellingen en activiteiten. Zie ook: www.100jaaramsterdamseeschool.nl

Kunstoragen

Jan Willem Cramer (53)

Bankier. Voorzitter Titus Cirkel; lid van de Vereniging Rembrandt sinds 2004

Wat is uw eerste kennismaking met kunst?

'Mijn grootouders verzamelden kunst en van daaruit heb ik veel meegekregen. Ze namen me als kind vaak mee naar het kinderatelier in het Gemeentemuseum Den Haag. In mijn beleving was dat altijd erg leuk.'

Herinnert u zich nog uw eerste kunst-reproductie?

'Dat was een affiche van een tentoonstelling over Paul Klee, gekocht tijdens een middelbare schoolreis naar Rome.'

Wat is uw eerste kunstaankoop?

'Toen ik aan de Herengracht in Amsterdam werkte, liep ik in de pauze vaak langs een galerie aan de Keizergracht. Daar was op een gegeven moment een verkoopexpositie van Co Westerik, waar ik een tekening van een dansend meisje heb gekocht. Die was niet goedkoop en ik heb er dan ook erg tegenaan zitten te hikken, maar nu ben ik blij dat ik dat toen gedaan heb.'

Naar welk museum gaat u graag terug?

'Naar het Kröller-Müller Museum ben ik vroeger vaak geweest en daar kom ik nog altijd graag. Dat heeft te maken met de ligging in het bos, de architectuur, de prachtige collectie en beeldentuin. Het is van een ongewone schoonheid die je op weinig plekken tegenkomt.'

Welke aankoop voor welk museum zou u graag willen steunen?

'Ik denk nu meteen aan het Stedelijk Museum Amsterdam. Dat is hét museum voor hedendaagse kunst in Nederland en ik woon er ook vlakbij. Misschien iets van de Amerikaanse kunstenaar Avery Singer: esthetisch werk met een ironische ondertoon.'

Welke tentoonstelling heeft ooit indruk gemaakt?

'In Istanbul heb ik een tentoonstelling van werk van de fotografe Sophie Calle bezocht. Daar was onder andere een serie foto's van het laatste beeld dat mensen hebben gezien voordat ze blind werden. Zij maakte ook een serie films van mensen die voor het eerst in hun leven de zee zien. Prachtig, intens en emotioneel werk.'

Zou het ooit mogelijk zijn, wat zou u graag uit uw eigen verzameling aan een museum willen schenken, om iedereen van mee te kunnen laten genieten?

'Ik heb een hele leuke verzameling hedendaagse kunst vind ik, maar ik heb niet de illusie dat daar iets voor een museum bij is. Misschien een vroeg werk van Rosemin Hendriks, of de tekening van Co Westerik.'

c/o Pictoright, Amsterdam, 2016

EBBENHOUTEN HARTJE

Binnen Museum Het Schip is goed nagedacht over de manier waarop de nieuwe aanwinst het best kan worden gepresenteerd. Het ameublement krijgt niet zomaar een plaats naast de eetkamer naar ontwerp van Michel de Klerk – 'we zijn tenslotte geen meubelboulevard' – maar is opgesteld in een donkere kamer, waarbij steeds een andere lamp aangaat die een bepaald onderdeel belicht. Zo wordt het oog van de bezoeker geleid naar bijzondere details. Naar de merkwaardige uitsteeksels op de ruglening van de stoeltjes bijvoorbeeld: is het toeval dat zij op spoeltjes lijken uit de textielfabriek van Jannink? Of naar de verfijnde smeedijzeren lampen, die slechts in de verte herinneren aan het smeedijzer van de door Kramer ontworpen bruggen. Aan een van de aardigste details zou een gehaaste bezoeker zo voorbijlopen: waar de panelen van het hoofdeind van het bed bij elkaar komen is een ebbenhouten hartje ingelegd, dat bij een scheiding een gebroken hart wordt. Maar de belichting zal niet alleen op afzonderlijke onderdelen worden gericht, zegt Roegholt. 'Als je de meubels goed uitlicht, ga je het sculpturale van de ontwerpen zien en de overeenkomsten met de architectuur van de Amsterdamse School herkennen. Zo proberen we ook een link met de vormentaal van het gebouw te leggen.'

Gerdien Wuestman

Redacteur van het *Bulletin van de Vereniging Rembrandt*